

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שלישי

היכל
תשיעי

דבר מלכות

תולדות

"יחי אדוני המלך לעולם" - התגלות עצם מציאותו של משיח

שיחות קודש

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל שליט"א

שניאורסאהן

מליובאוויטש

יוצא לאור על ידי מערכת

"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושש לבריאה

שבעים וחמש שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

משיחות ליל ג' (כ"ח מרחשון), ליל ה' (אדר"ח כסלו), ויום הש"ק (ב' כסלו) פרשת תולדות ה'תשנ"ב

(כמודפס בכל החומשים, ועד"ז בהלוחות) שקורין הראשונה בשם „נח“ והשני בשם „תולדות“, מוכח, שקריאת השמות היא (לא ע"ש התיבה הראשונה, או התיבה הראשונה שמבדילה אותה מפרשה אחרת, אלא) באופן שהי' השם בדיוק ביותר.

ונתבאר במק"א ששמות אלו („נח“ לפרשה הראשונה ו„תולדות“ לשני) מתאימים לתוכן הפרשיות:

התוכן ד„אלה תולדות נח“ הוא (לא סיפור לידת בניו (תולדות כפשוטו) של נח,⁶ שכבר נאמר בס"פ בראשית, ונכפל כאן כפרט בתוכנה של הפרשה) – סיפור המאורעות של נח, ולכן נקראת (על שמו) „נח“; והתוכן ד„אלה תולדות יצחק“ הוא (לא סיפור המאורעות של יצחק, שהרי כו"כ מאורעות, ומאורעות עיקריים: לידתו, העקידה, השידוך והנישואין, הם בפרשיות (וירא וחיי שרה) שלפנ"ז, אלא) סיפור לידת בניו, כפירוש רש"י: „יעקב

א. דובר כמ"פי אודות השמות שבהם נקראים פרשיות התורה – שאף שבפשטות נקבעו שמות אלו ע"ש התחלת הסדרה, הרי, כיון שנקבעו ע"פ מנהג ישראל ש„תורה היא“³, ה"ה בודאי בתכלית הדיוק (ככל עניני התורה).

ומההוכחות לזה – משמה של פרשת השבוע, פרשת תולדות:

התחלת הפרשה היא „ואלה תולדות יצחק“, כמו התחלת הפרשה השני בתורה, „אלה תולדות נח“. וכיון ששתי הפרשיות מתחילות באותן תיבות, „ואלה תולדות“, הרי, כדי לקרותן (ע"ש התחלתם) בשמות שיבדילו ביניהם, מתאים לקרות הראשונה ע"ש התיבה הכי קרובה להתחלת הפרשה – „תולדות“⁴, והשני – כדי להבדילה מהראשונה בקריאת שם שונה מהשם שניתן כבר לראשונה – „(תולדות) יצחק“.

וכיון שנקבע ונתפשט מנהג ישראל

(6) לקו"ש ח"ה ע' 354 ואילך. וראה גם לקו"ש חכ"ה ע' 126. וש"נ.

(7) וכידוע ש,שמו אשר יקרא לו בלשון הקודש הוא כלי לחיות כו", ולכן, מורה גם על תוכנו ומותו של הדבר שנקרא בשם זה (ראה תולדות יעקב יוסף פ' שמות קרוב לסופה. אור תורה להר"מ ד. ג. לקו"א נח, ד. תניא שעהיוה"א פ"א. ועוד).

(8) כמ"ש בפסוק שלאח"ז „ויולד נח שלשה בנים“.

(9) ויומתק יותר שהשם „נח“, ע"ש „זה ינחמנו“ (בראשית ה, כט), מורה על מנוחה ונחת, „בניחא דרוא“ (תו"א ר"פ נח. וראה חז"א ס, א) – בהתאם להמסופר בפרשה אודות קורות חייו: טהרת הארץ ע"י המבול (שנקראים „מי נח“), פעולת „ריח הניחות“ דקרוב נח והכריתת ברית על קיום העולם.

(1) ראה לקו"ש ח"ה ע' 57 ואילך. ועוד.
(2) תיבה ראשונה ממש, כמו „בראשית“, או תיבה ראשונה שמייחדת פרשה זו משאר פרשיות שהתחלתן דומה, וכדלקמן בפנים.
(3) שו"ע אדה"ז או"ח סו"ס קפ. סתצ"ד סט"ז. הנסמן בלקו"ש חכ"ב ע' 56 הערה 2.
(4) לאחר התיבה הראשונה, „אלה“, שכיון שאינה מבטאת תוכן הענין, אלא הקדמה לתיבה שלאחרי, אין לקובעה כשם הפרשה.
(5) או לקרות הראשונה בשם „תולדות נח“ והשני בשם „תולדות יצחק“ – כבסדר תפלות דהרמב"ם (בסוף ספר אהבה).

(*) ולא מפני שיש עוד פרשיות שהתחלתן בתיבה זו, כי, טעם זה שייך להפרשה השני שמתחילה בתיבה זו, שאותה צריכים להבדיל מהפרשה שלפני שנקראת ע"ש התחלה זו.

זמ"ז, כי: ב"נח" - פירוש השם שייך לעצם מציאות (לידת) האדם (ע"ד תולדות כפשוטו), ופירוש הענין שייך למעשים טובים, כפירוש רש"י (בפשוטו של מקרא¹³) „ללמדך שעיקר תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים", והפכו ב"תולדות" - שפירוש השם שייך למעשים טובים, ופירוש הענין שייך ללידה (תולדות כפשוטו), כפירוש רש"י „יעקב ועשו האמורים בפרשה".

ב) ועיקר - ביאור הלימוד וההוראה מ"נח" שלפני „תולדות" ומ"תולדות" של אחרי „נח":

בנוגע ל"נח" - כיון ששם האדם שנקרא בלידתו אינו שייך (לכאורה) לעבודתו ב"מעשים טובים" („תולדותיהם של צדיקים") - מהו הענין ד"נח" (לפני תולדות) בעבודת האדם?

ובנוגע ל"תולדות" - כיון שבא לאחרי „נח" (ועוד כמה פרשיות שבינתיים), עכצ"ל, שאין הכוונה ל"תולדותיהם של צדיקים" מעשים טובים" (סתם) שבהתחלת העבודה, אלא לדרגא נעלית ב"מעשים טובים" שבאה לאחרי ההקדמה ד"נח" (ושאר הפרשיות שבינתיים), וצריך לבאר תוכנה וענינה של דרגא זו בעבודת האדם.

לכאורה אפשר לומר ש"נח" מורה על מצב של מנוחה (מנוחת הנפש ומנוחת הגוף¹⁴) כדי שתהי' העבודה דקיום התומ"צ כדבעי, ע"ד מ"ש הרמב"ם¹⁵ אודות היעודים הגשמיים שבתורה כדי ש"נשב פנויים ללמוד בחכמה ולעשות

ועשו האמורים בפרשה", ולכן נקראת „תולדות" שפירושו (כפשוטו) בנים.

ב. ויש להוסיף ולבאר גם בנוגע לתוכן שמות הפרשיות כשלעצמם (נוסף על שייכותן לתוכן הפרשה) - שכיון שנעשו חלק מהתורה¹⁶, כולל גם תורה מלשון הוראה¹⁷, יש ללמוד הוראה בעבודת האדם לקונו גם משמות הפרשיות כשלעצמם, ובנדו"ד, פרשת „תולדות", ש"תולדות" הוא (לא הענין הראשון, בפעם הראשונה שיכולים להשתמש בשם זה, אלא הענין השני) לאחר „נח".

ובהקדמה - שבפירוש השמות „נח" ו"תולדות" (לא בשייכות לתוכן הענין והפרשה, אלא השמות עצמם) בשייכות להלימוד וההוראה בעבודת האדם, קאי „תולדות" על „עיקר תולדותיהם של צדיקים" מעשים טובים¹², ו"נח", שם האדם שמורה על עצמותו, שייך ללידת המציאות (ע"ד „תולדות" כפשוטו), שאז נקרא בשם.

ודרוש ביאור והסבר:

א) ההתאמה (בפנימיות הענינים) דפירוש השמות כשלעצמם עם פירוש הענין והפרשה, שלכאורה, ה"ה הפכיים

10) להעיר ממ"ש השל"ה (יג, סע"א ואילך בהגה"ה) „יעשה כל א' לוח שירשום כל השמות (שמות של תושב"כ ותושבע"פ, שמות ה' חומשי תורה . . שמות כל פרשה ופרשה מהתומש, בראשית נח לך לך וכו', ואח"כ שמות הנביאים . . שמות שית סדרי משנה . . ושמות כל המסכתות . . שמות מדרשי חז"ל וכו') ויקרא אותם ויהיו שגורים בפיו, כי אף מי שאינו עם הארץ, מ"מ, ראיתי בני עלי' והן מועטים הווכים ללמוד כולם, וקריאת השמות תועיל להיות נחשב כאילו עיין ולמד כולם".

11) ראה רד"ק לתהלים יט, ח. גוי"א ר"פ בראשית. זח"ג נג, ב. ועוד.

12) פרש"י ר"פ נח.

13) אף כי רק בפירוש השני, כיון ש"תולדות" כפשוטו קאי על בנים.

14) ע"ד „נייחא לעלינונים נייחא לתחתונים" (ב"ר פ"ל, ה).

15) ה"ל תשובה רפ"ט.

האמיתית (כפי שקודמים לתורה) בפועל ובגלוי, כדלקמן.

ד. וביאור הענין:

איתא בתנא דבי אליהו²⁰ „שני דברים קדמו לעולם, תורה וישראל, ואיני יודע איזה מהם קודם, כשהוא אומר צו את בניי דבר אל בניי אומר אני ישראל קדמו” – שקדימה זו היא בעיקר במעלה, היינו, שמעלתם של ישראל גדולה יותר ממעלת התורה.

אבל, כדי שמעלתם של ישראל תבוא בפועל ובגלוי צ”ל קיום התורה – כדאיתא בתדבא רי”ז²¹ „משל למלך ב”ו שיש לו בנים בתוך ביתו ויש לו עבד זקן ביניהם שהוא מלמד את בניו דרכים נאים ומעשים טובים . . . כך דברי תורה . . . מכריעין את ישראל לכף זכות, מחנכין אותן במצוות ומביאין אותן לחיי העולם הבא”, היינו, שע”י התורה באה מעלתם של ישראל בפועל ובגלוי.

וההסברה בזה:

מעלתם העיקרית של ישראל בעצם מציאותם, „ישראל וקוב”ה כולא חד”²²,

המצוה¹⁶, ולכן הסדר הוא ש„נח” קודם ל„תולדות”, כי, כדי שתוכל להיות העבודה ד„תולדות” (מעשים טובים), בהכרח להקדים תחילה מעמד ומצב ד„נח” (מנוחה). אבל, מסתבר יותר לומר שהקדימה ד„נח” ל„תולדות” היא לא רק (בזמן) בגלל ההכרח שבדבר, אלא קדימה אמיתית (בתורה), קדימה במעלה.

ג. ויש לומר נקודת הביאור בזה:

החילוק שבין פרשת נח לפרשת תולדות הוא ע”ד החילוק בין לפני מתן תורה ולאחרי מתן תורה – כידוע¹⁷ שההכנה וההתחלה דמתן תורה היתה ע”י עבודתו של אברהם, ובפרט ע”י המילה, ולאח”ז היתה לידת יצחק (שנולד מטיפה קדושה¹⁸), ונמצא, שבפרשת תולדות, „ואלה תולדות יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק” (הראשון שכל מציאותו ותולדותיו לאחר ההכנה וההתחלה דמ”ת), מתחילה העבודה הקשורה עם מתן תורה, ובפרשיות שלפנ”ז, ובפרט פרשת נח, (שרק) בסיומה וחזרתה (רק) נולד אברם, ה”ו עבודה שלפני מתן תורה.

וענינו בעבודתם של ישראל (לאחרי מ”ת) – ש„נח” קאי על מציאותם של ישראל¹⁹ שלפני (וקודמת ל)תורה, ו„תולדות” קאי על עבודתם של ישראל בקיום התומ”צ, שע”י באה מציאותם

(16) ובהלכה ב’ – בנוגע לימות המשיח – „שינוחו ממלכיות שאינן מניחות להן לעסוק בתורה ובמצוות כהוגן”.

(17) ראה בארוכה – ס’ השיחות תשנ”ב ח”א ע’ 70 (לעיל ע’ 26) ואילך. וש”נ.

(18) ב”ר פמ”ו, ב.

(19) כידוע בענין „וגם את נח באהבה וזכרת” שאומרים בברכת זכרונות ב”ה*, שהזכרון דנח הוא „מצד עצם מעלת נש”י” (המשך תער”ב ח”א פר”א).

(* וגם ביוהכ”פ דשנת היובל (ר”ה כו, ב).

(20) כ”ה הלשון בכמה מקומות בדרושי חסידות (ראה לדוגמא סה”מ ה’ש”ת ע’ 61. ועוד) – אף שבתדבא רי”ז (פ”ד) לא הובאה הראי’ ממ”ש צו את בניי דבר אל בניי (אלא ממ”ש „קדש ישראל לה’ ראשית תבואתה”, היינו, שישראל הם כמו ביכורים שקודמים לתרומה, תורה מ’), וראי’ זו הובאה בב”ר (פ”א, ד*); „מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר . . . אילולי . . . ישראל עתידים לקבל את התורה לא ה’י כותב בתורה צו את בניי דבר אל בניי” (וראה לקמן הערה 24).

(21) שם.

(22) ראה זח”ג עג, א.

(*) ועד”ז בשמו”ר (פמ”ז, ט): „כל התורה שנתת לי היא וידבר ה’ אל משה דבר אל בניי צו את בניי, אם הם כלים, מה אני עושה בתורתך”.

עדן, אלא לאחר ירידתה למטה להתלבש בגוף, עכצ"ל, שהגוף קודם²⁴, ובשביל נבראת²⁵ הנשמה (ועאכו"כ כל סדר ההשתלשלות).

וההסברה בזה – ע"פ הידוע²⁶ שבחירת העצמות היא בהגוף הגשמי²⁷ דוקא: יש מעלה ב"בחירה" גם לגבי²⁸ –

(24) ויש לומר, שמשמע זה הובאה בדרושי חסידות הרא"י ממ"ש צו את בני דבר אל בני (כב"ר), ולא מהפסוק "קדש ישראל לה" ראשית תבואתה" (כבתדבאר) – כדי לרמוז שהקדימה דישאל היא לא רק בנוגע לנשמה עצמה, עלי נאמר "קדש ישראל לה" ראשית תבואתה", אלא גם (ובעיקר) בנוגע להתלבשות בגוף, שעו"נ צו את בני דבר אל בני. ואעפ"כ הובא כללות המאמר מתנא דבי אליהו, ולא מב"ר, כי, בב"ר יש לפרש שהקדימה דישאל היא בגלל שמקיימים תומ"צ, היינו, שתומ"צ הם למעלה מישראל, משא"כ בתנא דבי אליהו מודגשת מעלתם העצמית של ישראל* שלמעלה מהתורה, שהם "ראשית תבואתה", כמו ביכורים שקודמים לתרומה, אלא שמעלה זו היא גם (ובעיקר) בנוגע להתלבשות הנשמה בגוף** כנ"ל, ואכ"מ.

(25) כלומר, שנעשית בבחי' מציאות ובפרט ע"י ירידתה למטה.

(26) ראה תניא פמ"ט: "ובנו בחרת מכל עם ולשון הוא הגוף החזומי הנדמה בחומריותו לגופי אומות העולם" (וראה סה"ש תורת שלום ע' 120 ואילך).

(27) שהתהוותו מ"מהותו ועצמותו" . (שהוא לבדו בכחו ויכלתו לברוא יש מאין ואפס המוחלט ממש בלי שום עילה וסיבה אחרת קודמת ליש הזה (תניא אגה"ק ס"כ).

(28) ראה גם לקו"ש ח"א ע' 5 ואילך. ח"ת ע' 409.

(*) כמרום גם בדיק הלשון "ואני אומר" (אף שמביא ראי' מפסוק בתורה) – שקאי על העצם שלו, שמצד זה מרגיש ומדגיש מעלתם העצמית של ישראל שלמעלה מהתורה.

(**) ולהעיר, שב"תניא דבי" אליהו" מודגשת מעלת הגוף – שעלה השמימה בגופו (וראה הנסמן בלקו"ש ח"ח ע' 346).

גם לולי קיום התומ"צ, "דרכים נאים ומעשים טובים", כבמשל דמלך ב"ו שיש לו בנים, שהאהבה לבנים היא אהבה עצמית גם כשאין להם, "דרכים נאים ומעשים טובים" (ואדרבה: בבנים שיש להם, "דרכים נאים ומעשים טובים", שראוי לאהוב אותם גם מצד השכל, לא ניכרת כ"כ האהבה העצמית). אבל, מעלה עצמית זו מתייחסת לעצמותו ית' (שישראל הם חד עם עצמותו ית'), ולא (כ"כ) להמציאות דישאל עצמם, מעלה שלהם.

ועי"ז שישראל מקיימים התומ"צ, שרואים המעלה שלהם ב"דרכים נאים ומעשים טובים" – באה המעלה שמצד העצם ("בנים") גם בבחי' הגילויים ("דרכים נאים ומעשים טובים"), היינו, שבמעלה שלהם שמצד בחי' הגילויים, נמשך וחודר העצם.

[ואף שהעצם הוא באין-ערך להגילוי, ובודאי שהעדר הגילוי אינו גורע בהעצם, ואדרבה, העצם הוא בהעלם כיון שגילויים אינם כלים להעצם, הרי לאורך, כיון שהעצם אינו מוגדר בשום דבר, לא יתכן שיהי' מוכרח להיות בהעלם דוקא, אלא בודאי יכול לבא גם בגילוי, ולכן, אמיתת הענין דגילוי העצם הוא בהמשכה בפועל ובגילוי דוקא²⁹].

ה. ועד"ז במציאותם של ישראל גופא – נשמה בגוף:

כשם שבנוגע לתורה וישאל מוכיחים ממש"נ בתורה צו את בני דבר אל בני (שהתורה היא בשביל ישראל, ציווי לישראל) שישאל קדמו, יש להוכיח מזה גם בנוגע לנשמה וגוף, שכיון שציווי התורה אינם שייכים לנשמה בהיותה בגן

(גם לאחר הבחירה)³³, ועי"ז שהנשמה (שיש בה המעלה ד"בין") מתלבשת בגוף להחיותו ולבררו ולזכרו ע"י קיום התומ"צ, נעשה עילוי גם בהגוף, שמתגלה בו בחירת העצמות³⁴ באופן שמתייחסת אליו ומתגלה בו³⁵.

ולאחרי שבחירת העצמות מתגלה בהגוף (ע"י התלבשות הנשמה לברר ולזכר הגוף ע"י קיום התומ"צ), אזי מתגלה גם בהנשמה (ע"י הגוף) שהיא לא רק "בין", אלא יש בה בחירת העצמות³⁶.

[ועפ"ז יש לבאר תוכן הענין שלעתיד לבוא הנשמה ניוונית מן הגוף³⁷ – שבזמן

שבבן, שאהבת האב אליו היא אהבה טבעית, ההתקשרות ביניהם היא ממדרגה שיש בה תפיסת מקום דהבן האהוב (המעלה דבן), ולא מעצמותו ית' ממש, משא"כ בחירה, אין בה תפיסת מקום דהדבר הנבחר כלל, כי אם, שכך בחר בבחירה חפשית שהיא מעצמותו ממש.

ודוגמתו בהחילוק שבין הנשמה להגוף – שהנשמה היא "חלק אלקה ממעל ממש"²⁹, חלק שעל ידו תופסים בהעצם³⁰, וכמ"ש³¹ "בנים אתם לה' אלקיכם", כמו הבן שהוא חלק מעצם האב, התקשרותה עם הקב"ה היא ממדרגה שיש בה תפיסת מקום להמעלה דבן, ולא מעצמותו ית' ממש, משא"כ הגוף, שמצד עצמו אין בו עילוי "גוף"³² החומרי הנדרמה בחומריותו לגופי אוה"ע), אלא שהקב"ה בחר בו בבחירה חפשית שהיא מעצמותו ית', הרי, ההתקשרות היא מצד עצמותו ית' ממש.

ובפרטיות יותר:

בחירת העצמות היא גם בהנשמה, כי, זה גופא שהנשמה היא בן להקב"ה הוא לפי שכך בחר בבחירתו החפשית, אבל, כיון שבנשמה יש המעלה ד"בין", לא ניכר בה בחירת העצמות, וע"י ירידתה והתלבשותה בגוף (שאין בו עילוי, כי אם בחירת העצמות) מתגלה בהנשמה בחירת העצמות³².

ולאידך, מעלת הבחירה בהגוף מתייחסת לעצמותו ית' (הבוחר), ולא להגוף (הנבחר), שמצד עצמו אין בו עילוי

(33) ועד"ז כח העצמות שמהוה את הגוף הגשמי מאין ואפס המוחלט – שמתייחס להעצמות, ולא להיש הגשמי, שמצד עצמו הוא אין ואפס ממש.

(34) ועפ"ז יומתק שהבחירה בישראל (ובנו בחרת מכל עם ולשון הוא הגוף החומרי) נתגלתה במתן תורה (כשיאמר ובנו בחרת יזכור מתן תורה) שו"ע אדה"ז או"ח ס"ס ס"ד. וראה לקמן הערה 36.

(35) ועד"ז מתגלה בו כח העצמות שבהתהוות היש הגשמי (משא"כ בגופי אוה"ע וכל הדברים הגשמיים שבעולם שהתהוותם בכח העצמות אינה מתייחסת אליהם ואינה מתגלה בהם* (וראה גם לקמן הערה 59)).

(36) ועפ"ז י"ל שגם בחירת העצמות בהנשמה נתגלתה במתן תורה – כיון שהתגלות הבחירה בהנשמה היא ע"י ולאחרי התגלות הבחירה בהגוף ע"י קיום התומ"צ.

(37) ראה המשך וככה תרל"ז פפ"ח ואילך. סה"מ תרנ"ט ע' צו ואילך. המשך תרס"ו ע' תקכה. סה"מ קונטרסים ח"ב תיג, ב. סה"ש תורת שלום ע' 127 ואילך.

(29) תניא רפ"ב.

(30) "כשאתה תופס במקצת מן העצם אתה תופס בכלול" (כש"ט הוספות סקט"ז, ויש"נ).

(31) פ' ראה יד, א.

(31*) תניא – הובא בהערה 26.

(32) ראה סה"מ מליקט ח"ה ע' רנ (וראה גם לקו"ש חכ"ג ע' 219 הערה 61).

(*) וי"ל שזהו גם תוכן הביאור בסה"ש תורת שלום (ע' 127) בהחילוק שבין הגוף דבניי להגופות דאוה"ע, שגופי אוה"ע יאבדו, שבירתם זהו תקנתם, משא"כ הגוף דבניי, דא"ש שטייט דער כח העצמות און ער איז עצמות ית' – שכח העצמות נעשה מציאות הגוף (ע"י עבודת הנשמה בבירור וזיכך הגוף).

ב„נח“, שקאי על העצם – מוסיף ומדגיש רש"י ש„עיקר תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים“, היינו, שהעיקר הוא שהעצם יומשך ויחדור בבחי' הגילויים, „מעשים טובים“³⁸.

[אלא, שה„מעשים טובים“ דנח³⁹ – כיון שעיקרם ברוחניות, בענינים נעלים, ולא בענינים פשוטים וגשמיים שמצד עצמם אין בהם מעלה, ה"ז בחי' הגילויים ולא העצם, והמשכת העצם „אנכי“) שמתבטאת בענינים פשוטים וגשמיים היא במתן תורה⁴⁰, שהתחלתו ב„המעשים טובים (שב)פרשת תולדות“⁴¹].

וב„תולדות“, שקאי על הגילויים („דרכים נאים ומעשים טובים“) – מוסיף ומדגיש רש"י הענין תולדות כפשוטו („יעקב ועשו האמורים בפרשה“), העצם ד„תולדות יצחק“ (כפשוטו, לידת המציאות) שלפני ולמעלה מבחי' הגילויים, היינו, שב„מעשים טובים“ (תולדות בעבודה) שמצד בחי' הגילויים, חודר ונמשך ומתגלה העצם (תולדות כפשוטו).

ז. ויש להוסיף ולבאר בפרטיות יותר בפרשת תולדות – „ואלה תולדות יצחק“, „יעקב ועשו האמורים בפרשה“: ובהקדמה – שכיון שיצחק הוא היהודי

הזה, זמן העבודה דבירור וזיכוך הגוף, עיקר ההדגשה היא שגילוי אור הנשמה (מעלת הגילויים) יומשך ויחדור בהגוף, ולעיתיד לבוא, לאחר גמר הבירורים, תהי' עיקר ההדגשה על התגלות העצם שלמעלה מגילויים, שלכן יורגש בהנשמה שהתקשרותה עם הקב"ה היא לא (רק) מצד מעלתה, אלא גם ובעיקר מצד עצמותו ית' ממש, שרגש זה מקבלת הנשמה מהגוף שבו מתגלה בחירת העצמות].

ונמצא, שבמציאות של ישראל, נשמה בגוף, ועבודתם בקיום התומ"צ, מתגלה ההתקשרות דישאל עם הקב"ה בכל האופנים: מצד העצם – בחירת העצמות; מצד הגילויים – המעלה ד„בן“, והמעלה ד„דרכים נאים ומעשים טובים“; ומצד שניהם יחד – שבחירת העצמות מתגלה וחודרת במעלה ד„בן“ וב„דרכים נאים ומעשים טובים“, היינו, שהעצם הוא גם בהתגלות (שבוה מודגש אמיתות ענינו של העצם, שאינו מוגדר בהעלם, אלא בא גם בגילוי, כנ"ל ס"ד).

ו. עפ"ז יש לבאר פרטי הענינים ד„נח“ ו„תולדות“ בעבודת האדם:

„נח“ (שלפני תולדות) – מורה על מעלתם העצמית של ישראל שקדמו לתורה, ההתקשרות דישאל עם הקב"ה מצד העצם ממש שלמעלה מההתקשרות שמצד הגילויים ע"י „דרכים נאים ומעשים טובים“. אבל, השלימות האמיתית היא כשהעצם נמשך וחודר ומתגלה גם בבחי' הגילויים – „תולדות“ שלאחרי נח, שמורה (לא רק על מעשים טובים סתם, אלא) על מעשים טובים שבאים כתוצאה (לאחרי) מהתגלות העצם ממש.

ויש לומר, שענין זה מרומז גם בכל א' מב' הפרשיות (נח ותולדות) בפ"ע:

(38) ועפ"ז יומתק דיוק לשון רש"י „עיקר תולדותיהם של צדיקים“, ש„עיקר“ מורה על העצם.

(39) ועד"ז בפרשיות שלאח"ז (לפני פרשת תולדות), לך לך, וירא וחי שרה – שבהם מודגשת בעיקר העבודה בענינים רוחניים ונעלים: לך לך – הליכת אברהם לארץ ישראל, וירא – התגלות הקב"ה לאברהם, ועד לעקידת יצחק, מס"נ. וחי שרה – נישואי יצחק ורבקה, יחוד מ"ה וב"ן.

(40) ראה לקו"ש ח"ח ע' 58 ואילך, וש"נ.
(41) ולכן, עיקר ענינם של ישראל מתחיל בתולדות יצחק.

- שמוותר על הבכורה בשביל עליו גדול יותר דהתגלות העצם (שבוה מודגש אמיתת ענינו של העצם שאינו מוגדר בהעלם ובא גם בגילוי) שלמעלה מהגדר ד"בכורה".

ועפ"ז יש לבאר דיוק לשון רש"י ואלה תולדות יצחק", "יעקב ועשו (יעקב קודם לעשו) האמורים בפרשה" (אף שבאמירתם בפרשה קודם עשו ליעקב) - כי, התגלות ("ואלה") העצם ("תולדות") היא עי"ז שהנשמה ("יעקב") מתלבשת בגוף ("עשו") כדי לבררו ולזכור ע"י העבודה דקיום התומ"צ ("האמורים בפרשה"), שע"ז מתגלה בחירת העצמות (בהגוף), ועל ידו מתגלה גם הבחירה בהנשמה).

[ובהמשך לזה באים הפרשיות שלאח"ז: פרשת ויצא - "ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה", עבודת יעקב בהבירור דלבן, ופרשת וישלח - "וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו" - הבירור דעשו, ועד לפרשת וישב - "וישב יעקב", "לישב בשלוה"⁴⁷, שבוה מודגשת השלימות ד"נח" (מלשון מנוחה) בפועל ובגלוי בגמר ושליומות העבודה, שזהו"ע השכר, "שכר מצוה (היא המצוה עצמה)"⁴⁸, שעיקרו ושליומותו הוא הנחת-רוח (נח מלשון נח"ר) דבורא⁴⁹ (שנמשך ומתגלה וחודר בהנח"ר דנברא)].

ח. וע"פ הידוע שפרשת השבוע שייכת לתוכן הזמן⁵⁰ - יש לקשר האמור

הראשון שכל מציאותו ותולדותיו לאחר ה'הכנה וההתחלה דמ"ת, מסתבר לומר, שכל עניניו של יצחק, ועאכו"כ עניניו העיקריים, "תולדות יצחק", יעקב ועשו, ישנם בכאו"א מישראל - שיעקב קאי על הנשמה, ועשו קאי על הגוף (כידוע⁴² שיעקב ועשו בשרשם הם תיקון ותוהו, מ"ה וב"ן, וגם נשמה וגוף הם מ"ה וב"ן).

ויש לומר, שהבחירה שמצד העצמות בדבר שמצד עצמו אין בו שום מעלה, מתבטאת בהקדימה דעשו (גוף) ליעקב (נשמה), "הראשון"⁴³ גו' עשו⁴⁴ (ויש להוסיף, שמעלת עשו מרומות גם ב"אדמוני"⁴⁵, אותיות מאד, בלי גבול, וגם ב"אדרת שער"⁴⁶, שרומז על י"ג תיקוני דיקנא).

וכיון שדוקא בהתלבשות הנשמה בהגוף לבררו ולזכור ע"י קיום התומ"צ נמשכת ומתגלה בחירת העצמות בהגוף (ולאח"ז גם בהנשמה) גם מצד בחי' הגילויים (כנ"ל ס"ה) - לכן, מבקש עשו מיעקב שיתן לו, "מן האדם האדם הזה"⁴⁵, היינו, שע"י יעקב (נשמה) תתגלה ("הזה") בעשו (גוף) מעלת הבלי גבול ("האדם האדם", אותיות "מאד" ב"פ) שבבחירת העצמות.

ועפ"ז יש לפרש מ"ש⁴⁶, "ויבו עשו את הבכורה" למעלותא ("ויבו" מלשון ביוה)

(42) תו"א ר"פ וישלח. וראה ד"ה ויגדלו הנערים דש"פ תולדות תרס"ה (ע' צה ואילך). ועוד. (43) פרשתנו כה, כה.

(44) ואולי יש לומר, שענין זה מרומז במ"ש (בהפסטה דפ' תולדות) "הלא אח עשו ליעקב גו' אוהב את יעקב ואת עשו שנאתי" (מלאכי א' ב' גב). - שהבחירה (בהגוף) היא בדבר שאין בו שום מעלה, ויתירה מזה, שע"פ טעם ודעת ה"ז באופן ד, שנאתי" (דלא כביעקב, נשמה, שהאהבה היא גם ע"פ טעם ודעת, בחי' הגילויים), ורק מצד בחירתו התפשטת בחר בהגוף.

(45) פרשתנו כה, ל.

(46) שם, לד.

(47) פרש"י וישב לו, ב.

(48) אבות פ"ד מ"ב. וראה תניא רפ"ז. שם פל"ט (ב).

(49) ראה המשך וככה תרל"ז פ"ב ואילך.

(50) ראה של"ה חלק תושב"כ ר"פ וישב (רצו, א:), "המועדים של כל השנה". ככולן יש שייכות לאותן הפרשיות שחלות בהן. - ולהעיר גם מפתגם רבינו הוקן שצריכים לחיות עם הזמן, עם פרשת השבוע ("היום יום" ב' חשון, ובכ"מ).

בהחידוש בהיו"ט דחנוכה (סיומו וחותמו של חודש כסלו) לגבי שאר הימים טובים – שהתחלתו ורובו (חמשה או ששה ימים) בחודש כסלו, והולך ונמשך גם בהתחלת חודש טבת:

ענינו של חודש טבת – „ירח שהגוף נהנה מן הגוף“⁵⁵, שרומז על ההנאה מהגוף שלמטה (גוף הגשמי) מהגוף (העצם) שלמעלה.⁵⁶

ויש לומר, שבהמשך דימי חנוכה בחודש טבת, מרומז, שע"י העבודה דנר חנוכה, „נר מצוה ותורה אור“⁵⁷, שנעשית ע"י התלבשות הנשמה („נר ה' נשמת אדם“⁵⁸) לברר ולזכך את הגוף הגשמי (בתחלה) וחלקו בעולם („על פתח ביתו מבחוץ“), נמשכת ומתגלה בחירת העצמות בהגוף הגשמי באופן שחודרת במציאות הגוף עד שניכרת ומתגלה בהרגש הגוף (הנאה), שניכר בפועל ובגלוי ש„ישראל וקוב"ה כולא חד“, ועד לגילוי עצמותו ית' (יש האמיתי) בכל העולם⁵⁹ (ביש הנברא)⁶⁰, שנעשה דירה לו ית'⁶¹, דירה לעצמותו ממש⁶².

לעיל עם תוכנו של חודש כסלו שבו קורין פרשת תולדות⁵¹:

ענינו של חודש כסלו⁵² מודגש בהימים טובים שבו – היו"ט שבסיומו וחותמו, ימי חנוכה, והימים טובים דתורת החסידות, י"ט כסלו ויו"ד כסלו, אשר, הנקודה המשותפת שביניהם היא ענין השמן, נס השמן דחנוכה, שרומז על פנימיות התורה, בחי' השמן שבתורה, שנתגלה בתורת החסידות בחודש כסלו, באופן ד„יפוצו מעינותיך חוצה“, „על פתח ביתו מבחוץ“ (כמדובר לקמן⁵³).

והענין בזה⁵⁴ – ש„שמן“ מורה על עצמיות הדבר („עסענץ“), שלכן מפעפע בכל דבר, שנמשך וחודר בכל מקום, עד למטה מטה (בחוץ), אשר, בהמשכה והתגלות למטה דוקא מודגשת התגלות העצם ממש, כשם שהעצם ד„נח“ מתגלה ב„תולדות“ דוקא, „יעקב ועשו האמורים בפרשה“, כנ"ל בארוכה.

ויש להוסיף, שענין זה מרומז גם

51) ובהדגשה יתירה בקביעות שנה זו* – שהיום הראשון למנין ימי חודש כסלו (יום ב' דר"ח, א' כסלו) הוא ערב שבת פרשת תולדות, והיום הראשון לימים הפרטיים דחודש כסלו (לאחרי ראש חודש שכולל כל ימי החודש, ב' כסלו) הוא יום הש"ק פרשת תולדות.

52) להעיר ש„כסלו“ אותיות „כס לו“, „כס“ הוא כיסוי והעלם, ו„לו“, הגימטריא ד„אלה“, הוא שלימות הגילוי (דכל ששה מדות כפי שכל אחת כלולה משהש, ו' פעמים ו', מספר ל"ו), היינו, שבשלימות הגילוי נמשך ומתגלה העצם שלמעלה מגילויים (ראה ס' השיחות תשנ"ב ח"א ע' 123 לקמן ע' 76) ואילך.

53) שם ע' 124*.

54) ראה קונטרס ענינה של תורת החסידות

ס"ז.

* וגם בשנים שקורין פ' תולדות בסוף חודש מרחשון – ה"ז בשבת מברכים חודש כסלו.

55) מגילה יג, א.

56) ראה לקו"ש חט"ו ע' 382 ואילך.

57) משלי ו, כג.

58) שם כ, כז.

59) אלא, שבעולם ניכר שהעצמות הוא המהווה ומבלעדו אין שום מציאות כלל, משא"כ בישראל – מציאותם גופא הוא, כביכול, העצמות (ראה לקו"ש ח"ב ע' 75).

60) ראה ביאורו ל"אדהאמ"צ בשלח מג, ג.

ובכ"מ.

61) ראה תנחומא נשא טז. ועוד. תניא רפ"ו.

ובכ"מ.

62) ראה סה"מ תקס"ה ח"א ע' תפס. אוה"ת

בלק ע' תתקצו. סה"מ תרס"ב ע' שלו. תרע"ח ע' קצג. המשך תרס"ו ס"ע ג. שם ע' תמה. סה"מ תרצ"ט ע' 84. ועוד.

משיחות ליל ה' פ' תולדות, אדר"ח כסלו, וש"פ תולדות, ב' כסלו ה'תשנ"ב

שמתעלמת ומתכסה לגמרי (בערב ר"ח), נעשית ההולדה שלה באופן של התחדשות. ובלשון הכתוב, "ונפקדת כי יפקד מושבך", שע"י החסרון ד"יפקד מושבך", בדוגמת העלם וכיסוי הלבנה, נעשה הזכרון ד"ונפקדת", בדוגמת מולד הלבנה מחדש.

ואף שמולד הלבנה הוא באופן של נקודה בלבד, הרי, להיותה נקודה של לידה, נכלל בה כל ההמשך שלאח"ז (בדוגמת התכללות כל מציאות האדם במשך כל ימי חייו - ברגע שנולד ויצא לאויר העולם), ולכן נקרא בשם "ראש (חודש)", בדוגמת הראש שכולל כל מציאות האדם.⁸

[וכמודגש בראש השנה, שהוא גם ראש חודש, ור"ח תשרי, אותיות רשית⁹, ראשית דכל השנה - כמ"ש¹⁰, "בכסה ליום חגיגו", "חג שהחודש מתכסה בו"¹¹, העלם וכיסוי הלבנה, שלאח"ז נעשית הלידה באופן של התחדשות¹², שכוללת

א. ידוע שבכל ראש חודש יש ענין כללי המשותף לכל החדשים (כמודגש בקריאת התורה ובתפלת מוסף ע"ד קרבן היום; ובראשי חדשים¹³, שהוא בכל (לבד ר"ה) חדשי השנה), וענין פרטי השייך במיוחד לחודש זה (כמודגש גם בשמו של החודש, בהימים טובים שבו, וכיו"ב).

ויש לבאר ענינו המיוחד של ראש חודש כסלו - הן בהענין הכללי דר"ח, והן הענין הפרטי דר"ח כסלו, שבו מודגש יותר גם כללות הענין דר"ח, כדלקמן.

ועוד והוא העיקר - הקשר והשייכות דכהנ"ל להנקודה העיקרית שבחיי כאו"א מישראל וכללות ישראל במשך כל הדורות: "כל ימי חייך להביא לימות המשיח"¹⁴, ובהדגשה יתירה בדורנו זה ובתקופתנו זו, כמדובר כמ"פ בתקופה האחרונה (שכבר נשלמו כל הענינים וצריכים רק לקבל פני משיח צדקנו בפועל ממש).¹⁵

ב. ענינו הכללי של ר"ח מודגש בשמו - "ראש חודש":

"חודש" - מלשון חידוש¹⁶, ע"ש החידוש דמולד הלבנה, שלאחרי שהולכת ומתמעטת (בחציו השני של החודש) עד

(מעט"י) הוא כדי לבוא לעילוי שבאין-ערוך שהוא באופן של הליכה "לכי", כמ"ש "והי' אור הלבנה כאור החמה" (ישע' ל, כו), ויתירה מזה, שתתגלה מעלת הלבנה (מלכות) לגבי החמה (ז"א) באופן ד"נקבה תסובב גבר" (ירמ' לא, כא), "אשת חיל עטרת בעלה" (משלי יב, ד). וראה לקמן הערה 17.

(7) ש"א כ, יח.

(8) ראה לקו"ת דרושי ר"ה נח, סע"א ואילך. ובכ"מ.

(9) בעה"ט עקב יא, יב.

(10) תהלים פא, ד.

(11) ר"ה ת, סע"א ואילך.

(12) כידוע שבר"ה "יורד ומאיר" . אור חדש ומחודש . . עליון יותר שלא הי' מאיר עדיין מימי עולם אור עליון כזה" (תניא אגה"ק סי"ד). - ויש לומר שדוגמתו גם בכל ראש חודש, דכיון שהחיות

(1) פינחס כח, יא.
(2) ומודגש יותר בראש חודש שיש בו ב' ימים, כדאיאת בזהר (ח"ג רמח, א) "בראשי חדשים . . ראשי תרין בכל ירחא וירחא" (ראה אוה"ת פינחס ע' איקס ואילך).
(3) ברכות יב, סע"ב - במשנה.
(4) סה"ש תשנ"ב ח"א ע' 97 (לעיל ע' 52) ואילך.

(5) ראה ראב"ב ע"א יב, ב. ס' השרשים לר' יונה בן ג'נאח ולהרד"ק ערך חדש.

(6) ע"ד לשון חז"ל (חולין ס, ב) "לכי ומעטי את עצמך" - דיש לומר הביאור בזה, שהמיעוט

והשלימה ע"י דוד מלכא משיחא (הדוד מלך ישראל חי וקיים)¹⁸, שדוד ומלכותו נמשלו ללבנה¹⁹.

ויש לומר, שבראש חודש²⁰ מתגלה בכאו"א מישראל ניצוץ משיח שבוי²¹, בחי' היחידה, שהיא ניצוץ מבחי' יחידה הכללית, נשמתו של משיח²², וגילוי זה פועל חידוש בכל מציאותו ובכל עניניו שנעשים חדורים בבחינת היחידה, והעיקר, שע"ז נעשה התגלות וביאת משיח צדקנו ועד כפשוטו ממש, נשמה בגוף, "מלך מבית דוד כו"²³.

ג. וענין זה מודגש ביותר בר"ח כסלו - מצד ענינו הפרטי של חודש כסלו:

שמו של החודש - "כסלו" - שכולל ב' התיבות "כס", "לו"²⁴; "כס" - מורה על העלם וכיסוי ("בכסה") הלבנה ("יפקד מושבך"), ו"לו" - שמספרו ל"ו, הגימטריא ד"אלה", מורה על הגילוי דמולד (חידוש) הלבנה ("ונפקדת") כפי שכולל כל ההמשך שלאח"ז (ראש) עד לשלימות הגילוי, בכל פרטי הענינים דששה מדות כפי שכלולות כל אחת מששה מדות, מספר ל"ו (ו' פעמים ו'), היינו, שב"כסלו" מודגש גם כללות הענין דר"ח.

(18) נוסח קידוש לבנה (ר"ה כה, א).

(19) פרש"י ר"ה שם. רמ"א או"ח סתכ"ו ס"ב.

(20) וכשר"ח הוא ב' ימים - מתגלה בשניהם בחי' היחידה (באופן כפול), ובהדגשה יתירה כשנכנסים מב' הימים דר"ח ליום השבת, שאין לו בן זוג (כמו שישראל אין להם בן זוג (ב"ר פ"א, ח), בחי' היחידה בימים, וממנו נכנסים ליום ראשון, שנקרא "יום אחר", "שבו הי' הקב"ה יחיד בעולמו" (ב"ר פ"ג, ח), בחי' היחידה בעולם.

(21) ראה מאור עינים ס"פ פינחס.

(22) רמ"ז לוח"ב מ, ב. ולוח"ג מ, ב. ועוד.

(23) רמב"ם הל' מלכים ספ"א.

(24) לקוטי לוי"צ אג"ק ע' רה. רכב.

כל המציאות שלאח"ז, שלכן ה"ז ה"ראש" דכל השנה כולה].

וענינו בעבודתם של ישראל שדומין ללבנה ומונין ללבנה¹¹, ועתידים להתחדש כמותה¹⁴ - החידוש שנעשה בעולם ע"י עבודתם של ישראל¹⁵ (שאו"י י"ל שגם לכן נקרא "חדשיכס", חידוש שלכם), ועד להחידוש שנעשה בישראל עצמם ("חדשיכס" ממש, לא רק חידוש שנעשה על ידכם, אלא חידוש מציאותכם)¹⁶, שע"י עבודתם בעולם מתעלים לדרגא נעלית יותר מכמו לפני ירידתם למטה¹⁷ - כפי שיתגלה בפועל בגאולה האמיתית

הכללי דר"ה מתחלק ל"ב ראשי חדשים ובכל ר"ח נמשך ומתגלה החיות הפרטי דחודש זה, נמצא, שגם בר"ח מאיר, אור חדש ומחודש . . . שלא הי' מאיר עדיין מימי עולם".

(13) ראה סוכה כט, א. ב"ר פ"ו, ג. אוה"ת בראשית ד, ס"ב ואילך. ועוד.

(14) נוסח קידוש לבנה (סנהדרין מב, א).

(15) כידוע שברה"ע ע"י הקב"ה היתה באופן ד, אשר ברא אלקים לעשות" (בראשית ב, ד), שפירושו "לתקן" (ראה ב"ר פ"א, ו ובפרש"י), ותיקון זה נעשה ע"י עבודתם של ישראל, שכאו"א מהם נעשה "שותף להקב"ה במעשה בראשית" (שבת יו"ד, א. ושי"נ).

(16) ועפ"ז יומתק הדיק, "ראשי חדשיכס" - כיון שישראל הם ה"ראש" דכל הבריאה כולה*, שהיא בשביל ישראל שנקראו ראשית (פרש"י ר"פ בראשית. ובכ"מ), גם מלשון ראש.

(17) ע"ד "לכי ומעטי את עצמך" (כנ"ל הערה 6) - שע"י הירידה למטה ("מעט") נעשים נשי בבחינת "מהלכים" ("לכי"), ולא עוד אלא שע"י עבודתם למטה מתעלים למעלה מבחינת "שמש הו"י", כביכול, כיון שעל ידם דוקא נשלם (וגם מלשון שלימות) הכוסף והתאוה דהקב"ה, למעשה ידיך תכסוף", נתאוה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים" (ראה סה"מ מלוקט ח"ו ע' כט).

(*) ויתירה מזה - "ישראל הוא אותיות לי ראש שהם נעשים להקב"ה בחי' ראש כביכול" (לקו"ת שלח מז, ב. ובכ"מ). וראה הערה הבאה.

שבמספר שמונת ימי חנוכה לגבי שבעת הימים דפסח וסוכות³⁰, ומספר שמונת נרות חנוכה³¹ לגבי שבעת הנרות במנורה שבמקדש שבה אירע הנס דשמן (חידוש שנעשה ע"י עבודתם של ישראל³² בהוספה על שלימות הבריאה שבבעת ימי הבנין³³), וכידוע שמספר שמונה קשור ושייך לימות המשיח³⁴.

ובדורות האחרונים ניתוספו ונתגלו גם הימים טובים דתורת החסידות – חג הגאולה של אדמו"ר הזקן ב"ט כסלו³⁵ (ראש השנה לחסידות³⁶), וחג הגאולה של אדמו"ר האמצעי ביו"ד כסלו³⁷ – פנימיות התורה, בחי' השמן³⁸ שבתורה³⁹, בחי' היחידה שבתורה⁴⁰, שעל ידי הפצתה

ויתירה מזה, שב"כסלו" מודגש ענינו של ר"ח יותר מאשר ברי"ח סתם – שר"ח סתם הוא באופן ד"בכסה" (כמו ר"ה), שפירושו גם, "בכסא" (באל"ף)²⁵, מלשון כס א', שהאל"ף (שלאחרי ה"כס") מורה רק על התחלת הגילוי²⁶ (בדוגמת אל"ף שהוא התחלת האותיות), משא"כ בכסלו, "כס לו", מודגשת גם מעלת ושלמות הגילוי בכל פרטי המדות, שהם ל"ו²⁷.

ומזה מובן שבר"ח כסלו מודגש ענין הגאולה ("שהם עתידים להתחדש כמותה") באופן נעלה יותר מאשר בכל ר"ח – לא רק התחלת הגילוי (כס א'), אלא גם שלימות הגילוי ("כס לו").

וענין הגאולה מודגש גם בהימים-טובים דחודש כסלו:

היו"ט דחותמו, יו"ט דחנוכה – ע"ש חנוכת המזבח והמקדש בזמן בית שני שנתחנך מחדש²⁸ ("חנוכת חשמונאי"), ועד להחידוש העיקרי בהחנוכה דביהמ"ק השלישי²⁹ בגאולה האמיתית השלימה ע"י משיח צדקנו, כמרומז גם בהחידוש

(30) כי, "שמיני עצרת" הוא, רגל בפ"ע לענין פז"ר קש"ב" (סוכה מח, רע"א. וש"ג).
(31) ומספרם הכללי ל"ו, ששייך במיוחד ל"כסלו".

(32) שהרי חנוכה הוא יו"ט מדברי סופרים (שחמורין וערבין יותר מדברי תורה (סנהדרין פח, ב. ירושלמי שם פי"א ה"ד. ועוד)). וגם: העבודה עצמה היא באופן של חידוש והוספה – "מהדרין מן המהדרין". יום ראשון מדליק אחת מכאן ואילך מוסיף והולך" (שבת כא, ב), ועד שנעשה "מנהג פשוט" בכל ישראל (רמ"א אור"ח סתרע"א ס"ב).

(33) ראה שו"ת הרשב"א ח"א ס"ט. ועוד.
(34) ראה ערכין יג, ב; "כינור של מקדש של שבעת נימין הי'". ושל ימות המשיח שמונה" (וראה גם תנ"א מקץ לג, סע"ג ואילך. ובכ"מ).
(35) שהוא גם יום ההילולא של המגיד ("היום יום" י"ט כסלו. וראה לקו"ד ח"א קא, א).

(36) אנה"ק דכ"ק אדנ"ע מיום ט"ז כסלו תרס"ב (אג"ק שלו ח"א ע' רנט. וש"ג). וראה לקו"ד ח"ד תשנ"ב, וואילך. "היום יום" בתחלתו.
(37) וכן יום ההולדת ויום ההילולא של אדמו"ר האמצעי – בט' כסלו ("היום יום" ט' כסלו).

(38) להעיר מהשייכות להיו"ט דחנוכה – שנקבע על נס השמן (שבת שם ובפרש"י).

(39) ראה בארוכה אמ"ב שער הק"ש פנ"ד ואילך.

(40) ראה בארוכה קונטרס ענינה של תורת החסידות.

(25) הנה"א תורת האל"ף (מצו"צ עה"פ. וראה סה"מ תרכ"ח ע' קעז ואילך).

(26) אלא שהתחלה זו היא גם, ראש", שכולל (בכת ובהעלם) כל ההמשך שלאח"ז.

(27) לא רק כפי שכוללים בכח ובהעלם בהאל"ף ד"בכסא", אלא גם שלימות הגילוי בפועל.

(28) מרדכי ואור זרוע (הל' חנוכה סשכ"א). הובאו בדרכי משה לטווא"ח ר"ס עתר. שבלי הלקט (ענין ר"ח) סי' קעד. ועוד (ראה הגסמן בלקו"ש חכ"ה ע' 235 הערה 16).

(29) ששייך במיוחד לחודש כסלו – חודש השלישי בחדשי החורף. ולהעיר, שהוא גם החודש דמתן-תורה דפנימיות התורה (כמו שחודש השלישי בחדשי הקיץ הוא החודש דמתן-תורה, "אוריאל תליתי כו' בירחא תליתא"), מעין ודוגמת והכנה להגילוי ד"תורה חדשה מאתי תצא".

ע"י משיח צדקנו, "מבית דוד ומזרע שלמה"⁴⁸, יהי מעמדם מצבם של בני" בתכלית השלימות (עוד יותר מהשלימות שהיתה בזמן דוד ושלמה) – שיך ומתאים יותר הדמיון למילוי ושלימות הלבנה (בט"ו בחודש), ולא למולד הלבנה (בר"ח), שזה עתה נתחדש אור (ומציאות)⁴⁹ הלבנה באופן של נקודה בלבד (לאחרי ההעלם והכיסוי לגמרי ברגע שלפני המולד), שלא בערך למילוי ושלימות אור הלבנה באמצע החודש, כש"נתמלא דיסקוס של לבנה", ועאכ"כ שלא בערך למילוי ושלימות אור הלבנה לעתיד לבוא כש"הי"י⁵⁰ אור הלבנה כאור החמה. . כמו שהיתה קודם מיעוטה!"

ולחוסף, ששאלה זו מודגשת יותר בשייכות לר"ח כסלו, "כס לו", כי "לו" מורה (לא רק על התחלת הגילוי, כס א', אלא גם) על שלימות הגילוי (כנ"ל ס"ג), שנעשה בפועל כש"נתמלא דיסקוס של לבנה", ולא ברגע שלאחרי ההעלם והכיסוי ("כס"), רגע המולד.

ועכצ"ל, שבהדמיון של הגאולה האמיתית והשלמה ע"י דוד מלכא משיחא למולד וחידוש הלבנה (ולא למילוי ושלימות הלבנה), מודגשת מעלה יתירה שיש במולד וחידוש גם לגבי מילוי ושלימות, ובגאולה העתידה לבוא ע"י דוד מלכא משיחא תתגלה אצל בני" מעלה זו, "שהם עתידים להתחדש כמותה", כדלקמן.

ה. ויובן בהקדם הביאור במעלת

חוצה⁴¹ אתי מר דא מלכא משיחא⁴² (בחי' היחידה שבנש"י), עליו נאמר⁴³, "מצאתי דוד עבדי בשמן קדשי משחתיו".

ולחוסף, שכבר נתקבל ונתפשט בתפוצות ישראל (ומוסיף והולך) שחודש כסלו נקרא "חודש הגאולה", החל מר"ח כסלו (שכולל כל ימי החודש), ראש חודש של גאולה⁴⁴ – נוסף על השייכות הכללית דגאולה לחידוש הלבנה שבכל ר"ח (ובהדגשה יתירה בר"ח כסלו, "כס לו"), שמורה על החידוש דישראל ש"עתידיים להתחדש כמותה" בביאת דוד מלכא משיחא (כנ"ל ס"ב).

ד. ויש להוסיף בביאור השייכות דגאולתם של ישראל לחידוש (מולד) הלבנה ("שהם עתידים להתחדש כמותה") – דלכאורה אינו מובן:

מצינו במדרשי חז"ל ששלימותם של בני" בזמן (דוד ו)שלמה היא ע"ד ובדוגמת מילוי ושלימות הלבנה – "הלבנה בראשון של ניסן מתחלת להאיר וכל שהיא הולכת מאירה עד ט"ו ימים ודיסקוס שלה מתמלא. . כך ישראל ט"ו דור מן אברהם ועד שלמה, אברהם התחיל להאיר. . כיון שבא שלמה נתמלא דיסקוס של לבנה, שנאמר⁴⁵ וישב שלמה על כסא ה' למלך"⁴⁶, "קיימא סיהרא באשלמותא"⁴⁷.

וכיון שבגאולה האמיתית והשלמה

(41) ודוגמתו בהדלקת נר חנוכה (שנקבע על נס השמן) – "מצוה להניחה על פתח ביתו מבחור" (שבת שם).

(42) אגה"ק דהבעש"ט – כש"ט בתחלתו. ובכ"מ.

(43) תהלים פט, כא.

(44) ע"ד לשון חז"ל – שמו"ר פט"ו, יא.

(45) דה"א כט, כג.

(46) שמו"ר שם, כו.

(47) זהר ח"א קנ, רע"א. ח"ב פה, רע"א. ועוד.

(48) סהמ"צ להרמב"ם מל"ת שסב. פיה"מ סנהדרין ר"פ חלק יסוד הי"ב. אגרת תימן.

(49) דכיון שתכלית בריאתה, "להאיר על הארץ" (בראשית א, טו"ז), הרי, כשאינה מאירה על הארץ (ברגע שלפני המולד), ה"ז כמו שאינה במציאות.

(50) נוסח קידוש לבנה.

העילוי הוא מההפלאה דשלילת דרגות ותוארים.

משא"כ תינוק - כיון שאין לו מושג בדרגות ותוארים, ואינו צריך לשלול דרגות ותוארים, כוונתו היא להקב"ה בעצמו שאינו בגדר דרגא ותואר ומעלה - עצמות ומהות, ועד שאינו קורא להקב"ה בשם "עצמות ומהות" (שהרי אינו מבין הפירוש ד"עצמות" והפירוש ד"מהות"⁵⁵), אלא "השם" (סתם), שאינו בגדר דרגא ותואר ומעלה.

וגם כפי שנקרא (בלשון אידיש) "דער אויבערשטער", שפירושו "עליון", אין כוונת התינוק לתאר העילוי (הפלאה) דמציאותו ית'⁵⁶, כי אם, שנמצא למעלה⁵⁷, ומלבד זה שנמצא למעלה אינו יודע מהי מציאותו, כי אם שישנה מציאות. ולאמיתו של דבר, אי אפשר לומר עליו "מציאות", "ענין" או "דבר", כיון שגם בתיבות אלו יש תוכן וגדר מסויים, ורק מפני שמוכרחים להשתמש בביטוי מסויים (כיון שרוצים לדבר אודותיו) משתמשים בלשון "מצוי", ובלשון רבינו הוקן⁵⁸: "המאור" הוא

הלידה והחידוש בישראל - המעלה דתינוק (בסמיכות זמן ללידתו) לגבי מעמדו ומצבו לאחר שנעשה גדול:

ידוע מאמר גדול בישראל, "אני מתפלל לדעת זה התינוק"⁵¹, שכיון שאינו יודע אודות דרגות באלקות, עניני הספירות כו', הרי, תפלתו היא להקב"ה בעצמו, כפי שהוא למעלה מדרגות ותוארים, מהותו ועצמותו ית' ממש.

ובעומק יותר - יש מעלה בתינוק כפשוטו לגבי גדול בישראל שמתפלל לדעת זה התינוק:

גדול בישראל - כיון שיודע ומבין ומשיג בעניני הספירות כו', צריך לשלול כל הדרגות והתוארים, "אליו ולא למדותיו"⁵², עי' שמתבונן שכל הדרגות והתוארים שמבין ומשיג הם רק תוארי השלילה, ולדוגמא, "ענין יכול שנאמר עליו ית' הוא מפשיט ממנו ית' כל מה שהוא היפך היכולת . . . ועד'ז הוא ענין חכם ורוצה כו' מפשיט ממנו ית' כל מה שהוא היפך החכמה כו"⁵³, וכך הולך ומפשיט ושוכל מדרגא לדרגא בעילוי אחר עילוי, עד ל"תכלית הידיעה שלא נדע"⁵⁴, שמגיע למסקנא שלא שייך שום ידיעה והשגה במהותו ועצמותו ית'; וכיון שמגיע לזה ע"י שלילת כל הדרגות והתוארים, הרי, גם כשכוונתו לעצמותו ית' שלמעלה מכל דרגא ותואר ומעלה ("לדעת זה התינוק"), נרגש אצלו בזה גופא עילוי והפלאה, ולא עוד אלא שרגש

(55) ובעומק יותר: גם "עצמות ומהות" הוא תואר וגדר מסויים, וכיון שכוונתו להקב"ה בעצמו (כפי שאינו שייך לתואר וגדר כלל), אינו קורא לו בשם "עצמות ומהות".

(56) ולכן אין חסרון בכך שאצל תינוק מצטיירת מציאותו ית' באופן גשמי, כיון שכוונתו לעצמותו ית' ממש שאינו בגדר תואר ומעלה, גם לא המעלה דרוחניות לגבי גשמיות.

(57) דאף שיועד שהקב"ה נמצא למטה כמו למעלה, הרי, למטה נמצא גם הוא (התינוק) וכל חפציו וכל שאר הנמצאים שבעולם, ולמעלה נמצא רק הקב"ה.

(58) תו"א וירא יד, ריש ע"ב.

(59) כלומר: אין הכוונה לדרגא ותואר ד"מאור", מקור האור, כי אם, לעצמותו ית' ממש שלמעלה מכל דרגא ותואר (ונקרא רק בשם "מצוי"), אלא שכיון שמדברים אודות ההתגלות,

(51) שו"ת הריב"ש סק"ז. הובא ונת' בסהמ"צ להצ"צ שרש מצות התפלה פ"ח.

(52) ספרי הובא ונת' בפרסם של"ב פ"ב. סהמ"צ שם פ"ז.

(53) לקו"ת פקודי ו, ג (ומציין שם לרמב"ם בספרו מו"נ ח"א פנ"ז ואילך). וראה סה"מ עת"ר ע' ו. ועוד.

(54) ראה בחינות עולם ח"ח פ"ב. עיקרים מ"ב ספ"ל. של"ה קצא, ב.

שמות שנקראו לה"י⁶¹ (לנשמה עצמה), "שם" שמורה על תואר וגדר מסויים, "יחידה לייחוד" ⁶², שכל רצונה וחפצה לצאת ממציאותה ולהתאחד עם הקב"ה.

משא"כ אצל תינוק - ההתקשרות להקב"ה היא מצד עצם הנשמה, למעלה מכל החמשה שמות שנקראו לה, למעלה גם מבחי' "חלק אלקה ממעל ממש" ⁶³.

ה. וביאור הענין בעבודת כאו"א מישראל בכל יום ויום:

התחלת היום דכאו"א מישראל, מקטן ועד גדול, היא, באמירת "מודה אני לפניך כו'" תיכף ומיד כשניעור משנתו (לפני נט"י) ⁶⁴, היינו, שהיסוד לעבודה דכל היום כולו הוא הביטול וההודאה להקב"ה, עד כדי כך, שעוד לפני שנגשת מציאות האדם, "אני", ישנו כבר הביטול וההודאה (להקב"ה), "מודה", שזהו הביטול וההודאה שמצד העצם שבנפש, לא בחי' והרגש שבה.

ויש לומר, שענין זה מרומז גם בתיבת "מודה" - בגימטריא (נ"ה) "הן", שרומז על העצם שלשם מכוונת עצם הנשמה. וי"ל שעז"נ ⁶⁵ "הן עם לבדד ישכון", העצם שלמעלה, שלמעלה גם מבחי' היחידה ⁶⁶ הקשורה ומיוחדת עם יחידו של

בהתגלות (נמצא למטה כמו למעלה) ולכן אפילו תינוקות יודעים שיש שם אלקה מצוי ⁶⁰.

ו. וכתוצאה מזה - מתבטא החילוק ביניהם גם ביחס לדרגת ומציאות האדם שמתקשר עם אלקות:

אצל גדול בישראל שידוע ומבין ההפלאה דאלקות ע"י שלילת כל הדרגות והתוארים - גם ההתקשרות להקב"ה בשלימותה היא באופן של הפשטה ושלילת מציאותו, שלילת ההבנה וההשגה כו', ועד לשלילת מציאותו ע"י כח המסירת־נפש, ביטול במציאות, אבל גם אז ה"ז מוסר נפשו (רצונו).

משא"כ אצל תינוק שמלכתחילה "המאור הוא בהתגלות" למעלה מהדיעה "שיש שם אלקה מצוי" - שגם ידיעה זו אינה אצל תינוק - כיון שזוהי כל מציאותו, ניכר הדבר בכל פרטי עניניו, באכילתו ובשתיתו כו'.

ז. ובסגנון דתורת החסידות:

אצל גדול בישראל מתגלה ההתקשרות להקב"ה (בעיקר) מצד דרגת הגילויים (ולא כ"כ) מצד עצם הנשמה - שההתקשרות להקב"ה היא ע"י ולפי־ערך ההבנה וההשגה בשכל והמדות שבלב, ולמעלה מזה, רצון ותענוג, ועד לשלימות ההתקשרות להקב"ה ע"י בחי' היחידה, שלאחרי כל העילויים ה"ה רק מ"חמשה

61 ב"ר פי"ד, ט. דב"ר פ"ב, לו.

62 נוסח הושענות דיום ג' דחגה"ס. וראה לקו"ת דאח"כ, א. כו, א.

63 תניא רפ"ב.

64 שו"ע אדה"ז או"ח (מהדו"ת) ס"א ס"ו. מהדו"ק שם ס"ח. סידור אדה"ז בתחלתו.

65 בלק כג, ט.

66 ראה שמו"ר פט"ו, ז "הן עם לבדד ישכון, מהו הן, כל האותיות מודווגין חוץ מב' אותיות הללו, כיצד, א"ט הרי י', ב"ח הרי י', ג"ז הרי י', ד"ו הרי י', נמצא ה' לעצמה, וכן האות נ' אין לה זוג, י"צ הרי ק', כ"פ הרי ק', ל"ע הרי ק', מ"ס הרי ק', נמצא נ' לעצמה, אמר הקב"ה כשם ששני

משתמשים בלשון "מאור", שבו מודגש ש"נמצא (ומתגלה) למטה כמו למעלה", דלא כ"אור" שמאיר ומתגלה למעלה יותר מאשר למטה.

60 ולכן מוסיפים "אמתת המצא" (כלשון הרמב"ם בהתחלת ספרו), כדי להדגיש שמציאותו ית' אינה כמו המציאות שלנו, אלא מציאות אמיתית, אבל, גם הוספה זו אינה מספיקה, כיון שסו"כ מדברים (אף כי בשלילה) אודות "מציאות".

ולידת) מציאותו (לאחרי ההעלם בעת השינה), אשר, להיותו מציאות אחת עם עצמות ומהות, "ישראל וקוב"ה כולא חד"⁷², נייער (מתגלה) עצמות ומהות שבו.

ועפ"ז י"ל, שהמעמד ומצב ד, נייער משנתו" (התגלות עצם מציאותו) הוא היסוד לכל עניני העבודה שלאח"ז במשך כל היום כולו⁷³, ועל סדר התגלותם מלמעלה למטה: לכל לראש – תנועת הביטול וההודאה דבחי' היחידה שמתבטאת באמירת, "מודה אני לפניך", ולאח"ז (לאחרי נט") ברכת, "אלקי נשמה", "טהורה היא אתה בראתה אתה יצרתה אתה נפחתה ביי", שקאי על פרטי דרגות הנשמה באצילות בריאה יצירה ועשי' שהם כנגד ד' השמות (דרגות) חי' נשמה רוח ונפש⁷⁴, ולאח"ז שאר ברכות השחר ש, תקנום חכמים על סדר העולם והנהגתו מה שהבריות נהנין בכל יום⁷⁵, ובפרטיות יותר בעבודת התפלה שיש בה ד' השליכות שכנגד ד' עולמות אבי"ע⁷⁶, ובקשת צרכיו, ולאח"ז נמשך גם

עולם, אלא כמ"ש⁷⁷, "הן להוי' אלקיך השמים ושמי השמים הארץ וכל אשר בה", ש, "הן" מורה על דרגא שלפני ("לפניך") ולמעלה מהוי' אלקיך (כל הגלוי והנסתר), ועאכו"כ למעלה משמים ושמי השמים כו'.

כיון שגם, "יחידה" היא רק שם לעצם הנשמה, ולא עצם הנשמה, כעכ"ל, שישנו ענין שקודם גם ל, "אני לפניך" (הביטול דבחינת היחידה), מצד עצם הנשמה (למעלה גם מהיחידה) הקשורה עם עצמותו ית' ממש (למעלה מכל תואר וגדר ומעלה).

ויש לומר, שענין זה מודגש בהמעמד ומצב ד, נייער משנתו" (שנעשה, "ברי' חדשה"⁷⁸, כתינוק שנו"ד) עוד לפני שהתחיל באמירת, "מודה אני לפניך":

אמירת, "מודה אני לפניך" היא, תנועה של ביטול והודאה (במחשבה, בדיבור, וגם במעשה, כיון ש, עקימת שפתיו הוי מעשה⁷⁹), שהיא יציאה ממציותו⁸⁰.

וקודם לזה ולמעלה מזה – התגלות מציאותו כמו שהיא לעצמה (לפני שמתחילה איה תנועה של יציאה ממציותו⁸¹) ברגע שנייער משנתו, שאין כאן שום דבר זולת התגלות (חידוש

אותיות הללו אינן יכולים להודווג עם כל האותיות אלא לעצמן, כך ישראל אינן יכולין להדבק עם כל העובדי כוכבים ומזלות הקדמונים אלא לעצמן מפורשין. וראה לקו"ת ש"ש בסופו. וראה ספר הערכים-חב"ד מע' אותיות בסופו. וש"נ.

(67) עקב יו"ד, יד.

(68) שו"ע אדה"ז או"ח רס"ד. רס"ו.

(69) סנהדרין סה, א.

(70) ויתירה מזה – שאמירת, "מודה" אינה אלא ביטוי והתגלות מהעצם, כפי שמתגלה בדיבור מסודר, ובצירוף אותיות שאינם אלא הגימטריא ד, "הן".

(71) כי, כל תנועה איה שתהי' היא יציאה (מעצם) מציאותו.

(72) ראה זח"ג עג, א.

(73) להעיר גם מ"ש (בלק כג, כד), "הן עם כלביא יקום וגו'", "כשהן עומדין משינתם שחרית הן מתגברים כלביא וכארי לחטוף* את המצוות, ללבוש ציצית, לקרות את שמע ולהניח תפילין" (פרש"י עה"פ), היינו, שהעמידה מהשינה כלביא וכארי היא היסוד לקיום המצוות לאח"ז.

ולחוסף, שע"פ האמור ש, "הן" קאי על העצם שמתגלה כשנייער משינתו, יומתק מ"ש "הן עם כלביא יקום וגו'", "כשהן עומדין משינתם".

(74) רד"ה שובה תרפ"ו (ס"ע כו ואילך). ד"ה צעקו תרפ"ח פ"ב (ס"ע קסו ואילך). ועוד.

(75) שו"ע אדה"ז או"ח רסמ"ו.

(76) סידור הארז"ל בתחלתו. ועוד. לקו"ת

בשלח ב, ב. ובכ"מ.

(*) וע"ד דבדיוחוא: ע"ד מארז"ל (עירובין נד, א) "חסוף ואכול חסוף ואישתי" – ולהעיר ש, "חסוף" בלשון אידיש הוא "כאפן", ששייך גם לנייער, "אויפגעכאפט".

עוד אלא שהעצם נמשך ובא בגילוי ממש, היינו, שגם בדרגת הגילויים (כשניתוסף באור הלבנה מרגע הראשון לרגע השני ועד למילוי ושלמות הלבנה) נרגש העצם שלמעלה מגילויים (החידוש שברגע המולד), שלעתיד לבוא יראו בפועל ובגלוי את מציאותם האמיתית של ישראל, עצם הנשמה שהיא חד עם עצמותו ומהותו ית', "ישראל וקוב"ה כולא חד", כפי שנמשך וחודר ומתגלה בכל הדרגות דחמשה שמות שנקראו לה, בכל כחות הנפש, תענוג ורצון, שכל ומדות, ולבושה מחשבה דיבור ומעשה, ובגוף הגשמי, בכל רמ"ח אברים וס"ה גידים, שניכר בהם בפועל ובגילוי ש"ישראל וקוב"ה כולא חד".

ועפ"ז יש לומר, שהשלמות האמיתית דלעתיד לבוא (שגם בדרגת הגילויים יורגש העצם שלמעלה מגילויים) מודגשת בעיקר בר"ח כסלו, "כס לו" - שגם בשלימות הגילוי ("לו"), הגימטריא ד"אלה", מילוי ושלמות הלבנה, ניכר ונרגש שזה עתה היתה ההתחדשות דהרגע הראשון שלאחרי ההעלם והכיסוי ("לו" בסמיכות וחבור ל"כס"), רגע המולד, שבו מתחדשת ומתגלה מציאותה של הלבנה, היינו, שהעצם שלמעלה מגילויים חודר ונמשך גם בדרגת הגילויים.

ויש להוסיף, שענין זה מודגש גם בהימים טובים דחודש כסלו, חנוכה, י"ט כסלו ויו"ד כסלו, הקשורים עם השמן שבתורה, פנימיות התורה שנתגלתה בתורת החסידות (כנ"ל ס"ג) - כי, ע"י תורת החסידות נעשה הענין ד"ידעתי הויתו"ם⁸⁰ (התגלות העצם בידיעה), מעין

(80) ראה ס' השיחות ה'ש"ת ע' 26 ואילך.

בעבודתו בעולם (לאחרי ההליכה מבית הכנסת לבית המדרש⁷⁷), "הנהג בהם מנהג דרך ארץ"⁷⁸, לעשות לו ית' דירה בתחתונים.

ט. ע"פ האמור לעיל יש לבאר גם תוכן החידוש שבגאולה האמיתית והשלימה ע"י דוד מלכא משיחא - "שהם עתידים להתחדש כמותה", בדוגמת החידוש דמולד הלבנה דוקא, ולא בדוגמת מילוי ושלמות הלבנה:

העילוי דמולד הלבנה (בר"ח) לגבי מילוי ושלמות הלבנה (בט"ו) - שמילוי ושלמות הלבנה הוא בנוגע לאור (בחי' הגילויים), היינו, שמיום ליום הולך וניתוסף באור הלבנה עד לשלימות האור, משא"כ המעלה דמולד הלבנה היא (לא בנוגע לאור, כיון שזה עתה מתחילה להאיר, אלא) בנוגע למציאותה (עצם שלמעלה מגילויים), שלאחרי ההעלם בתכלית ברגע שלפני המולד, מתחדשת ומתגלה מציאותה של הלבנה; אלא שמציאות זו (העצם שלמעלה מגילויים) נמשכת ובאה בפועל ובגלוי בהתגלות אור הלבנה מיום ליום עד למילוי ושלמות הלבנה (שגם בבחי' הגילויים נמשך וחודר העצם).

ומזה מובן שהמעלה העיקרית דגאולה האמיתית והשלימה מתבטאת בהחידוש שברגע המולד - כיון שאז מתגלית מציאות הלבנה, ודוגמתו בישראל ("שהם עתידים להתחדש כמותה") התגלות עצם המציאות דישראל (עצם הנשמה)⁷⁹, ולא

(77) ברכות בסופה. ושי"נ.

(78) שם לה, ב.

(79) בדוגמת המעמד ומצב ד"ניעור משנתו"

עוד לפני אמירת "מודה אני לפניך".

"עורה למה תישן ה" (תהלים מז, כד), ועד ש-ויקץ כישן ה" (שם עז, סה), שניעור משנתו.

(*) להעיר, שהגלות נמשל לשינה (ראה זח"ג צה, ב), הן בנוגע לאדם, והן בנוגע לאדם העליון, ועי"ז

מגדר של מציאות, ורק מפני שמוכרחים להשתמש בביטוי מסויים משתמשים בלשון „מצוי“ (כנ"ל ס"ה), היינו, ש„מצאתי דוד עבדי“ קאי על העצם הנשמת משיח שלמעלה מתואר וגדר (למעלה גם מבחי' יחידה הכללית), שלכן נקרא בשם „מצוי“ („מצאתי“); ולאח"ז „בשמן קדשי משחתיו“, ש„שמן“ מורה על בחי' היחידה הכללית שבנשמת משיח, שחודרת בכל עניינו, בדוגמת השמן שמפעפע בכל דבר⁸⁶.

וענינו בעבודת כאו"א מישראל - שגם לפני שפועל בעצמו התגלות בחי' היחידה, ביטול והודאה והתמסרות להקב"ה [ועד שנמצא במעמד ומצב שאין לו להרהר בדברי תורה⁸⁷, ובודאי לא בבחי' היחידה שבתורה, פנימיות התורה] - ישנה עצם מציאות, עצם (נשמה, ו„ידיעה“ זו (רק - שניעור משנתו) פועלת ומביאה לכל עניני העבודה בפועל ממש כפי שחזורים בהתגלות דעצם הנשמה, וזהו אמיתת הענין דביאת המשיח, שהעצם דישראל הוא בהתגלות בפועל ממש (כנ"ל ס"ט).

יא. ויש לומר שענין זה מרומז בלשון חז"ל „כל ימי חיך להביא לימות המשיח“:

„כל ימי חיך“ - פירושו בכל רגע ורגע שהאדם חי, הן ביום והן בלילה, הן ער והן יושן, שגם אז הוא חי ע"י נשימת האויר („כל הנשמה תהלל י-ה“, „על כל נשימה ונשימה שאדם נושם כו"ו⁸⁸) שמוכרח להיות בכל רגע ורגע (משא"כ אכילה ושת"י). ו„כל ימי חיך להביא לימות המשיח“ - פירושו שהחיות שלו

ודוגמא והכנה להשלימות ידיעת אלקות לעתיד לבוא, ש„לא יהי עסק כל העולם כולו אלא לדעת את ה' בלבד . . שנאמר⁸¹ כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים⁸², ועאכו"כ אצל בני"ש, כולם ידעו אותי⁸³, ההתגלות ד„אותי“ (לא רק „בורא“ ואפילו „מאציל“, אלא עצמות ומהות) באופן של ידיעה.

י. וע"פ הידוע שכל הענינים דלעתיד לבוא תלויים במעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות⁸⁴, מובן, שבעבודת ההכנה להגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו צ"ל מעין ההתחדשות ש„עתידים להתחדש כמותה“, בדוגמת החידוש דמולד הלבנה, שהו"ע התגלות העצם דישראל, עצם הנשמה שלמעלה גם מבחי' היחידה:

נוסף על המדובר כמ"פ שהגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו באה עי"ז שכאו"א מישראל מגלה ניצוץ משיח שבו, בחי' היחידה (כנ"ל ס"ב) - יש להוסיף ולתקן שעיקר הכוונה היא (לא לבחי' היחידה שהיא א' מחמשה שמות שנקראו לעצם הנשמה, אלא) להתגלות עצם הנשמה ממש, שזהו אמיתת ענינו של משיח (הן ניצוץ משיח שבכאו"א מישראל, והן ועאכו"כ משיח הכללי), העצם דישראל שלמעלה מבחי' היחידה.

ויש לומר, שענין זה מרומז בלשון הכתוב⁸⁵ „מצאתי דוד עבדי בשמן קדשי משחתיו“ - „מצאתי“ (גם) מלשון „מצוי“, שמורה על עצם המציאות שהוא למעלה מתואר וגדר כו', למעלה גם

(81) ישע"י יא, ט.

(82) רמב"ם בסיום וחותם ספרו, „משנה תורה“.

(83) ירמ"י לא, לג.

(84) תניא רפ"ז.

(85) בתהלים מזמור פ"ט - שממנו באים

למזמור צדי"ק, השייך במיוחד לשנה זו, שנת הצדי"ק.

(86) ראה חולין צז, רע"א. שו"ע יו"ד סק"ה

ס"ה.

(87) ראה שו"ע אדה"ז מהדו"ת שבעה ערה 64.

(88) תהלים בסופו. ב"ר ודב"ר שבעה ערה 61.

כי, אור של משיח מורה על ההתגלות דמשיח ע"י פעולותיו (כמו "ילחם מלחמות ה'" עד ש"נצח"²³, וכיו"ב), משא"כ אור של משיח מורה על העצם (חיות) דמשיח, כלומר, התגלות מציאותו (מציאות שקיימת גם לפני למלכות²⁴) בתור מלך המשיח, ולאחרי התגלות מציאותו (אור שבאין ערוך מאורו של משיח), מתחילה ההתגלות לעיני כל ע"י פעולותיו (אור של משיח).

ועפ"ז מובן שעיךר החידוש דביאת המשיח הוא בהתגלות מציאותו (מציאתי דוד עבדי²⁵), כי, כל פרטי הענינים שלאח"ז (התגלותו לעין כל ע"י פעולותיו לגאול את ישראל, וכל הענינים דימות המשיח), באים כתוצאה והסתעפות מהתגלות מציאותו, וכלולים בה, כשם שמולד הלבנה כולל התגלות אורה באופן של הוספה מרגע לרגע עד למילוי ושלמות הלבנה.

ויומתק בדיוק הלשון "כל ימי חיך להביא לימות המשיח" - שהחיות ("חיך") כשנתגלה מציאותו מביאה (בדרך ממילא) לימות המשיח, כיון שמציאותו (חיותו) כוללת כל פרטי הענינים דימות המשיח, שכולם כלולים בהתגלות עצם מציאותו (מולד הלבנה).

יב. ובנוגע לפועל - "המעשה הוא העיקר"²⁶:

כיון שכבר ה' מולד הלבנה ("שהם עתידים להתחדש כמותה") בראש חודש

(בכל רגע ורגע) הוא בהבאת ימות המשיח, כלומר, לא רק בשעה שחושב ומדבר ועושה פעולות להבאת המשיח, אלא עצם חיותו ("חיך") הוא להביא לימות המשיח.

ויש להוסיף בדיוק הלשון "להביא לימות המשיח" - "להביא" דייקא, ולא בלשון הרגיל "לרבות", ו"לימות המשיח" לשון רבים - שכאשר החיות דכאו"א מישראל הוא בענין המשיח הנ"ל, ה"ז מביא (בדרך ממילא) למעמד ומצב דימות המשיח, שהעצם דישראל יה' בהתגלות בפועל ממש; וזוה גופא "לימות המשיח" לשון רבים, די"ל שרומז על שתי התקופות הכלליות שבימות המשיח²⁷, ורומז גם על כל ריבוי העליות שיהיו בימות המשיח באופן של הליכה מחיל אל חיל עד אין קץ.

ובפרטיות יותר:

הענין ד"כל ימי חיך להביא לימות המשיח" מתבטא בכך שתיכף כשניעור עצם הנשמה (שמתגלה עצם מציאותו ורק העצם) מרגיש בנשימת האור ענינו של משיח²⁸ - אור של משיח, ובלשון חז"ל²⁹ "רוחו של מלך המשיח".

ויש לומר, ש"אור (רוח) של משיח" הוא למעלה גם מ"אורו"³⁰ של משיח³¹,

(89) ראה לקו"ש חכ"ז ע' 198 ואילך. ועוד.

(90) וגם בעת השינה נושם האור של משיח, אלא שאינו מרגיש זה, ולכן, עיקר הענין ד"למען תזכור . . כל ימי חיך להביא לימות המשיח" מתחיל כשניעור משנתו (וע"ז נפעל גם בעת השינה).

(91) בר"פ פ"ב, ד. פ"ח, א.

(92) חז"ג לד, ב. נתי' בלקוטי לוי"צ לח"ג ע' ריט ואילך.

(93) כידוע ש"אור" אותיות אור י', שהיו"ד*

(* שרומז גם על הי"ד שבנפש האדם, יו"ד עקב, נקודת היהדות, בחי' היחידה, ועד לעצם הנפש שלמעלה גם מבחי' היחידה.

הוא מקור ה"אור", וכפי שרואים במוחש שאור הנר הוא כשיש אור סביב האור (ובלא אור יכבה ולא יאיר כלל), היינו, שהאור הוא מקור האור (כמבואר בדרוש חנוכה (תו"א מקץ מב, ג. וראה גם ספר הערכים חב"ד (כרך ב) מע' אור. ושי"ג)). (94) "מאותן הבאים מבני דוד ועדיין ה' להם ממשלה גם בגלות . . כנון רבינו הקדוש" (תדא"ג מהרש"א לסנהדרין צח, ב). (95) אבות פ"א מ"ז.

ולפנ"ו בסעודות והתועדויות של שמחה דימי הגאולה יו"ד וי"ט כסלו.

יג. ויה"ר והוא העיקר – שבתחלת חודש כסלו, חודש הגאולה, תבוא בפועל ובגילוי הגאולה האמיתית והשלימה, התחלת הגאולה ושליומותה, ע"י משיח צדקנו – יעמוד מלך מבית דוד כו", עד ש"יתקן את העולם לעבוד את ה' ביחד, שנאמר¹⁰¹ אז אהפוך אל עמים גו' לעבדו שכם אחד²³.

וכמרומו גם בסיום וחיותם ההפטרות דשבוע שעבר ובהתחלת פרשת השבוע:

ההפטרות דשבוע שעבר מסיימת בהכרה, "יחי אדוני המלך דוד לעולם"¹⁰² – נצחיות מלכות דוד שנמשכה במלכות שלמה, ששליומותה ע"י המלך המשיח שהוא, "מבית דוד ומוזע שלמה"⁴⁸ – שתוכנה של הכרה זו הוא התגלות מציאותו דמלך המשיח.

ועי"ז ולאח"ז באה התגלותו לעין כל ע"י פעולותיו כו' – כמרומו בהתחלת פרשת השבוע: "ואלה תולדות יצחק" – שהלידה ("תולדות") דמלך המשיח (התגלות מציאותו) היא באופן גלוי לעין כל ("ואלה"¹⁰³), עד ש"כל השומע יצחק לי"¹⁰⁴ ("יצחק"¹⁰⁵), ולא עוד אלא שפועל

כסלו ("ראש חודש של גאולה"), חודש השלישי (שקשור עם גאולה השלישית וביהמ"ק השלישי) דשנת ה'תשנ"ב (הי' תהא שנת נפלאות בה, בכל מכל כל) – צריך כאו"א מישאל להוסיף ביתר שאת וביתר עוז בהדגשת הענין ד"כל ימי חיך להביא לימות המשיח", עי"ז שכל מציאותו, תיכף כשניעור משנתו, חדורה בהחיות דמשיח (שווהי עצם מציאותו של כאו"א מישאל, משיח שבו) שמביאה לימות המשיח.

וענין זה יכול וצריך להיות גם ברגע זה – ע"י התעוררות מחודשת בתוקף מחודש דעצם הנשמה (ע"ד נייעור משנתו) "להביא לימות המשיח", עי"ז שמוסיף עוד "מצוה אחת" כדי להכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות ולהביא לו ולהם תשועה והצלה⁹⁶.

וכל זה – לאו דוקא בענינים נעלים הקשורים עם בחי' היחידה, כמו לימוד והפצת תורת החסידות, יחידה שבתורה, אלא גם (ובעיקר) בענינים פשוטים, כמו נתינת צרכיו הגשמיים של יהודי, הקשורים עם עצם מציאותו (נשמה בגוף⁹⁷), כולל ובמיוחד הצרכים הנוספים דחודש כסלו, בימי חנוכה, ימי שמחה והלל⁹⁸, שמוסיפים בסעודות של שמחה⁹⁹, כולל גם המנהג דנתינת מעות חנוכה (כפי שנהגו רבותינו נשיאנו¹⁰⁰),

96 קידושין מ, ריש ע"ב. רמב"ם הל' תשובה פ"ג ה"ד.

97 גוף גשמי, שהתהוותו ממהותו ועצמותו (שהוא לבדו בכחו ויכלתו לברוא יש מאין). (תניא אנה"ק ס"ב), ובו דוקא היא בחירת העצמות (ראה תניא פמ"ט. ס' השיחות תורת שלום ע' 120 ואילך).

98 רמב"ם הל' חנוכה פ"ג ה"ג.

99 ראה לקו"ש ח"י ע' 142 ואילך. וש"נ.

100 "היום יום" כ"ח כסלו. וראה לקוטי לוי"צ אצ"ק ע' שנה.

101 צפנ"י ג, ט.

102 מ"א א, לא.

103 ובפרטיות יותר: לא רק "אלה", אלא "ואלה" (בתוספת וא"י*), "מוסיף על הראשונות", וע"ד מ"ש בהמשך הפרשה (כו, כח ובפרש"י "ויתן", "יתן ויתור ויתן").

104 וירא כא, ו.

105 ולהעיר שלעיד לבוא יאמרו ליצחק דוקא "כי אתה אבינו" (ישעי' סג, טז. שבת פט, ב. וראה תו"א פרשתנו יו, ג. תו"ח שם ד, ד ואילך. ועוד).

(*) ולהעיר מהשייכות דאות וא"י להגאולה – חמשה ואו"י ד"יעקוב" (פרש"י בחזקוני כו, מב).

גם על אוה"ע¹⁰⁶, הן הבירור דלבן (בפרשת ויצא) והן הבירור דעשו (בפרשת וישלח), „עד אשר אבוא אל אדוני שעירה“¹⁰⁷, „בימי המשיח, שנאמר¹⁰⁸ ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה לה' המלוכה“¹⁰⁹ – תיכף ומיד ממש.

(106) להעיר ש„תולדות יצחק“ הם „יעקב ונעשו האמורים בפרשה“ (פרש"י ריש פרשתנו).
(107) וישלח לג, יד.

(108) עובדי' בסופו.
(109) פרש"י וישלח שם.

לעילוי נשמת

החייל ב"צבאות השם" **שכנא** ע"ה
בן ר' **שלמה אלי'** שיחי'
נפטר בדמי ימיו, כ"א מנ"א ה'תשנ"ט
ת. נ. צ. ב. ה.

**ולזכות אחיו ואחיותיו שיחיו
ולזכות הוריו**

הרה"ת ר' **שלמה אלי'** וזוגתו מרת **שרה** שיחיו
מארקאוויטש

לאריכות ימים ושנים טובות עד ביאת גואל צדק
ומתוך בריאות הנכונה, ולשנת ברכה והצלחה בגו"ר
*

נדפס ע"י ידידיהם

הרה"ת ר' **יוסף יצחק הלוי** וזוגתו מרת **גיטל רחל** שיחיו
שגלוב

* * *

לעילוי נשמת

ר' **משה עזיז** ב"ר **אלי' ע"ה**
נפטר ביום כ"ג ניסן - אסחה"פ, ה'תש"ע
ת. נ. צ. ב. ה.

*

נדפס ע"י בני משפחתו שיחיו

* * *

לעילוי נשמת

ר' **נוריא-ל** ב"ר **אשר** ע"ה **חביביאן**
נפטר אור ליום ב' דחג הפסח - ט"ז ניסן, ה'תש"ע
ת. נ. צ. ב. ה.

*

נדפס ע"י בנו

הרה"ת ר' **אשר** וזוגתו מרת **אסתר**
ומשפחתם שיחיו חביביאן

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

קבצים גרפיים וקבצי טקסט:

דבר מלכות: שיחות כ"ק אד"ש מה"מ מהשנים תנש"א-תשנ"ב.
יחי המלך: קונטרס שבועי, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.
המעשה הוא העיקר: לקט הוראות למעשה בפועל משיחות כ"ק אד"ש מה"מ (החל משנת תשמ"ח).
שיחת הגאולה: גיליון שבועי של ימות המשיח, בהוצאת "האגודה למען הגאולה האמיתית והשלמה".
מעין חי: גיליון שבועי לילדים, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.
האמונה הטהורה: גיליון שבועי בעניני אחרית הימים.

קבצים גרפיים בלבד:

לקוטי שיחות: שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ היו"ל לקראת כל שבת ב-770, על-ידי "ועד להפצת שיחות".

חדש לקוטי שיחות (מתורגם): שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ הנדפס בספרי לקוטי שיחות, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.
להקהיל קהילות: גיליון שבועי מתורתו של משיח בעניני הקהלות בשבת, בהוצאת צא"ח העולמית, ניו-יורק.

קבצי טקסט בלבד:

פנימיות: ירחון לבני הישיבות, בהוצאת מרכז את"ה בארץ הקודש.
ליקוט ניגונים: שתי חוברות על הניגונים שניגן וביאר כ"ק אד"ש מה"מ, בהוצאת קה"ת (תשנ"ב).
דרך הישרה: (אידיש) קונטרס מיוחד לילדים, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.
לעבן מיט דער צייט: (אידיש) קטעים לפרשת השבוע מתוך הספר, בהוצאת ישיבת "אהלי תורה", ניו-יורק.
דבר תורה: (אידיש) דף שבועי לילדים, היו"ל על-ידי מוסד חינוך "אהלי תורה", ניו-יורק.

כמו-כן ניתן להוריד באתר את "קונטרס בית רבינו שבבבל"

ושיחת ש"פ שופטים ה'תנש"א

מדור מיוחד לספרים וחברות באנגלית בעניני גאולה ומשיח!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

מוקדש להתגלותו המיידית לעיני בשר של
כ"ק אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח שליט"א
למטה מעשרה טפחים ומתוך חיים נצחיים
ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו תיכף ומיד ממש

*

לזכות

הרה"ת ר' שניאור זלמן בן רויזא שיח' ניגן
לרגל יום הולדתו, ביום ד' כסלו
לאריכות ימים ושנים טובות עד ביאת גואל צדק
ומתוך בריאות הנכונה ולשנת ברכה והצלחה בגו"ר

*

נדפס ע"י זוגתו

מרת רחל בת בילא חי' שתחי' ניגן
ומשפחתם שיחיו

* * *

ולזכות

אמו מרת רויזא בת רבקה שתחי' ניגן
לרגל יום הולדתה, ביום ח' כסלו
לאריכות ימים ושנים טובות עד ביאת גואל צדק
ומתוך בריאות הנכונה ולשנת ברכה והצלחה בגו"ר

*

נדפס ע"י משפחתה שיחיו

*

הי' שותף בהפצת "דבר מלכות"

לחשיג השיחות, להקדשות ולפרטים נוספים טל: 753-6844 (718)

הוכן לדפוס ע"י

יוסף יצחק הלוי בן אסתר שיינדל

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

כתובתנו באינטרנט: <http://www.torah4blind.org>